

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

ЗАВДАННЯ

Маркіян Г. Завдання 1. Визначте рід запропонованих іменників:

алібі, альма-матер, ампула, аташе, БД, БНД, виш, візаві, ВНЗ, Галич, гінді, ГМД, горизонталь, джоуль, Дніпро, ДР, дріб, есперанто, журі, завкафедри, запис, ЗП, імпресаріо, інтерв'ю, Колорадо, консоль, кулон (одиниця кількості електрики), метадані, напис, НДІ, ньютон, Онтаріо, памп'єро, підпис, прес-пап'є, протеже, резюме, реноме, рефері, степінь, ступінь, табло, Токіо, урду, фронталь, шоу.

1. алібі - середній рід
2. альма-матер - жіночий рід
3. ампула - середній рід
4. аташе - чоловічий рід
5. БД (база даних) - жіночий рід
6. БНД (будинок дітей) - чоловічий рід
7. виш (вищий навчальний заклад) - чоловічий рід
8. візаві - чоловічий та жіночий рід, невідмінюване
9. ВНЗ (вищий навчальний заклад) - чоловічий рід
10. Галич - жіночий рід
11. гінді - жіночий рід
12. ГМД (гідрометеорологічна діяльність) - жіночий рід
13. горизонталь - жіночий рід
14. джоуль - чоловічий рід
15. Дніпро - чоловічий рід
16. ДР (добуток розчинності) - чоловічий рід
17. дріб - чоловічий рід
18. есперанто - середній рід
19. журі - середній рід
20. завкафедри - чоловічий та жіночий рід, невідмінюване
21. запис - чоловічий рід
22. ЗП (заробітна плата) - жіночий рід
23. імпресаріо - чоловічий рід
24. інтерв'ю - середній рід
25. Колорадо: річка в США та Мексиці - жіночий рід; штат США - середній рід
26. консоль - жіночий рід
27. кулон (одиниця кількості електрики) - чоловічий рід
28. метадані - множина
29. напис - чоловічий рід
30. НДІ (науково-дослідний інститут) - чоловічий рід
31. ньютон - чоловічий рід
32. Онтаріо - середній рід
33. памп'єро - чоловічий рід
34. підпис - чоловічий рід
35. прес-пап'є - середній рід
36. протеже - чоловічий та жіночий рід, невідмінюване
37. резюме - середній рід
38. реноме - середній рід
39. рефері - чоловічий рід
40. степінь - чоловічий рід

41. ступінь - чоловічий рід
42. табло - середній рід
43. Токио - середній рід
44. урду - жіночий рід
45. фронталь - жіночий рід
46. шоу - середній рід

Маркіян Л Завдання 2. Утворіть фемінітиви (форми жіночого роду) від запропонованих слів на позначення осіб за родом занять, професією чи означення діяльності людей:

абонент - абонентка, автоматник - автоматниця, автомобіліст - автомобілістка, агітатор - агітаторка, агент - агентка, адвокат - адвокатка, астролог - астрологиня, астронавт - астронавтка, аудитор - аудиторка, бармен - барменка, бібліотекар - бібліотекарка, борець - борчиня, будівельник - будівельниця, будівник - будівниця, виборець - виборчиня, вершник - вершниця, видавець - видавниця, викладач - викладачка, виконавець - виконавиця, вогнеборець - вогнеборка, водій - водійка, **ворог - ворогиня?**, гітарист - гітаристка, гірничорятувальник - гірничорятувальниця, гонщик - гонщиця, депутат - депутатка, діяч - діячка, дизайнер - дизайнерка, диктор - дикторка, диригент - диригентка, добродій - добродійка, доцент - доцентка, завідувач - завідувачка, заступник - заступниця, засновник - засновниця, історик - ілюзіоніст - ілюзіоністка, імітатор - імітаторка, інвестор - інвесторка, ініціатор - ініціаторка, інженер - інженерка(розм), інкасатор - інкасаторка, інспектор - інспекторка, інструктор - інструкторка, історик - історикиня, кандидат - кандидатка, клоун - клоунеса/клоунка, очільник - очільниця, палітурник - палітурниця, парашутист - парашутистка, парфумер - парфумерка, пасічник - пасічниця, паспортист - паспортистка, перекладач - перекладачка, переможець - переможниця, підприємець - підприємниця, плавець - плавчиня, пломбувальник - пломбувальниця, поет - поетка/поетеса, продавець - продавчиня, службовець - службовиця, спадкоємець - спадкоємиця, спеціаліст - спеціалістка, терапевт - терапевтка, філолог - філологиня, фотограф - фотографка/фотографиня, шеф - шефиня.

Завдання 3. Утворіть форму родового відмінка однини. Поясніть закінчення. Зверніть увагу на слова, що мають у цій формі варіантні закінчення:

Акваріум, атлас, атлас, банкомат, барометр, бізнес-центр, боулінг-клуб, буклет, ваучер, водоспад, гід, горизонт, делікатес, екватор, каньйон, кемпінг, клімат, компас, комфорт, континент, ландшафт, маркетинг, менеджер, моніторинг, мох, океан, пікап, поверх, пояс, путівник, Санкт-Петербург, ставок, Старий Самбір, тренінг, туризм, фонтан, циклон, шквал, штиль;

авторитет, акт, алгоритм, апарат, аргумент, архіватор, бакалавр, бал, блок, вектор, висновок, відрізок, гігабайт, Дністер, доданок, домен, дріб, експонент, еліпсоїд, закон, залік, ікс, інтерфейс, іспит, коефіцієнт, косинус, Кривий Ріг, Крим, куб, кулон (одинакості електрики), Львів, мільярд, мінус, Ніл, номер, нуль, Нью-Йорк, ом, папір, паралелепіпед, перпендикуляр, плюс, показник, приклад, приклад, радіус, рахунок, рід, ромб, сегмент, сектор, синус, стіл, транспортер, університет, центр, чисельник, шлюз.

Термін, будинок, граф, котангенс, літр, футбол, відсоток, табель, еліпс, мінімум, Відень, вальс, імпульс, модуль, континуум, доданок, ромб, філіал, десяток, модус, мікрон, канал, транспортер, Кіпр, Буг, блок, Львів, кобзар, синус, авторитет, камінь, Ігор, Дністер, абзац, коментар, Віктор, вівторок, вектор, синтез, момент, стабілізатор, вересень, двір, детектив, іспит, звук, Париж, електрон, апарат, експеримент, дослід, електроліт.

Оля Завдання 4. Уведіть подані іменники в речення. Прокоментуйте особливості їхнього лексичного значення у зв'язку з граматичною формою числа.

вибори – вибір, актив – активи, право – права, гарантія – гарантії, захід – заходи.

- Вибори (у значенні "політичних виборів") відбудуться цього року. У цьому випадку, "вибори" - це форма однини, але вказує на подію або процес голосування за представників або питання.
- Вибір (у значенні "вибрати один варіант з численних") важливий у процесі прийняття рішень.
- Активи компанії були ретельно оцінені перед розподілом майна. Тут "активи" - це форма множини, і вони вказують на майно чи ресурси, які можуть бути інвестовані, обмінені або продані.
- Актив (у значенні "один конкретний ресурс або актив") може бути частиною загального майна компанії чи особистого майна.
- Кожен громадянин має право на свободу вислову. У цьому випадку, "право" - це форма однини, і вказує на індивідуальну можливість або суб'єктивне право.
- Права (у значенні "права і свободи людини") гарантовані законом.
- Гарантії безпеки громадян є важливим завданням правоохоронних органів. Тут "гарантії" - це форма множини, і вони вказують на обіцянки або заходи, які забезпечують захист чи виконання певних умов.
- Гарантія (у значенні "забезпечення правилами або документами") є частиною угоди або контракту.
- Після дощів на заході країни провели великі заходи щодо відновлення інфраструктури. Тут "заходи" - це форма множини, і вони вказують на конкретні дії, події або заходи, що проводяться для досягнення певної мети.
- Захід (у значенні "подія або дія, яка проводиться") був важливим для відновлення інфраструктури. У цьому контексті "захід" - це форма однини і вказує на конкретну подію чи дію.

Оля Завдання 5. Запишіть запропоновані чоловічі й жіночі прізвища, імена та імена по батькові в родовому відмінку однини.

Жарук Олександр Іванович, Жарук Євгенія Степанівна, Швець Ігор Дмитрович, Швець Марія Ігнатівна, Дігтяр Олег Петрович, Дігтяр Олена Сергіївна, Гладченко В'ячеслав Юрійович, Гладченко Людмила Семенівна, Моторний Дмитро Григорович, Моторна Інна Володимирівна, Дібровович Павло Валерійович, Дібровович Ольга Андріївна, Петренчик Володимир Миколайович, Петренчик Вікторія Марківна.

Жарука Олександра Івановича, Жарук Євгенії Степанівни, Швеця Ігоря Дмитровича, Швець Марії Ігнатівни, Дігтяра Олега Петровича, Дігтяр Олени Сергіївни, Гладченка В'ячеслава Юрійовича, Гладченко Людмили Семенівни, Моторного Дмитра Григоровича, Моторної Інни Володимирівни, Дібрововича Павла Валерійовича, Дібровович Ольги Андріївни, Петренчика Володимира Миколайовича, Петренчик Вікторії Марківни.

Оля Завдання 6. Виберіть правильне закінчення прикметників у формі називного відмінка однини.

Безробітн(ий/ій), будн(ий/ій), великодн(ий/ій), всесвітн(ий/ій), заробітн(ий/ій), зворотн(ий/ій), злітн(ий/ій), малолітн(ий/ій), навколишн(ий/ій), несусвітн(ий/ій), подорожн(ий/ій), поздовжн(ий/ій), природн(ий/ій), старожитн(ий/ій), супутн(ий/ій), тутешн(ий/ій).

Завдання 7. Випишіть та виправте словосполучення, у яких неправильно утворено складні прикметники.

Багатостітнічна нація, вісімдесятирічний ювіляр, двохсторонній туризм, двоповерховий котедж, двохсотдвадцятиоднометрова вежа, двохярусна дзвіниця, дев'ятдесятий відвідувач, дев'яностаденний термін, трьохразове харчування, тримісний номер, п'ятигодинна екскурсія, п'ятьохвилинна перерва, семидесятикілометрова зона, стадвадцятитонний міст, сорокатрьохградусна спека, чотирьохзірковий готель, чотирирічний досвід, чотирьох'ярусний пасаж, шестиденний круїз, шістьохкімнатні апартаменти.

Оля **Завдання 8. Утворіть від поданих іменників відносні прикметники:**

Палац, глянець, глянс, ключ, груша, парча, замша, дощ, алюміній, вишня, клей, мить, життя, мигдаль, сторож, плече, марш, лице.

Палац - палацовий, глянець - глянце́вий, глянс - глянсо́вий, ключ - ключо́вий, груша - груше́вий, парча - парче́вий, замша - замше́вий, дощ - дощо́вий, алюміній - алюміні́євий

вишня - вишне́вий, клей - кле́йовий, мить - миттє́вий, життя - життє́вий, мигдаль - мигда́левий, сторож - сторо́жевий, плече - плечо́вий, марш - маршо́вий, лице - лице́вий (лицьо́вий).

Андрій **Завдання 9. Утворіть від поданих іменників присвійні прикметники чол., жі́н. і сер. роду:**

Олесь, Леся, Ілля, Юля, Софі́йка, суддя, не́біж, не́бога, Явтух, свекру́ха, Андрі́й, Попелю́шка, Мелашка, пасту́шка, сестри́чка, маті́нка, Параска, Ольга, Олег, Сергі́йко, батько, донька, дочка, доня, син, чолові́к, жі́нка, Михайло, Іванна, Іванко, Оленка, гі́сть, гостя́, Петро, мати, Василь, лис, ко́за, змі́й, змія́.

Олеси́в, Леси́н, Ілли́в(Ілле́ва), Юли́н, Софі́йчин, судди́в, (небі́ж ?), небо́жин?, Явту́шин, свекру́шин, Андрі́їв, попелю́шин, Мелаш́ин, пасту́шин, сестри́чка?, маті́нка?, Парасчи́н, Ольжи́н, Олеги́в, Сергі́йчин, доньчи́н, доччи́н, донин, сині́в, жі́ньчин, Михайли́в, Іванчи́н, Оленчи́н, гі́сть?, гостя́? Петро́в, материн, Васи́лів, лися́чий, кози́н, зміє́вий, змії́ний

Софі́я **Завдання 10. Від поданих прикметників утворіть вищий і найвищий ступені порівняння (просту і складену форму). Прикметники, від яких не можна утворити ступенів порівняння, підкресліть.**

Мали́й, вели́кий, сизува́тий, здоро́вий, тихи́й, довги́й, тонки́й, дужи́й, помара́нчевий, легки́й, дале́кий, багати́й, боси́й, цілю́щий, низьки́й, бадьо́рий, німи́й, мертви́й, білосні́жний, роже́вий, ультрамо́дний, волошко́вий, темно-сині́й, горба́тий, раді́й, відва́жний, довже́лезний, прегі́ркий, лимонни́й, східни́й, вагоми́й, товсти́й, таланови́тий, молоден́ький.

Архіва́жливий, важки́й, всеси́льний, геометро́чний, довгува́тий, докумен́тальний, ефекти́вний, живи́й, зава́жкий, кі́лькаметро́вий, кори́чневий, матема́тичний, мініма́льний, надва́жкий, надзви́чайно популя́рний, надсуча́сний, нескі́нченни́й, обчислюва́льний, особли́во корисни́й, повто́рний, подві́йний, премудри́й, примі́ський, рідки́й, сині́й-сині́й, синьо-жовти́й, стари́й, ультрасуча́сний, університе́тський, чита́льний.

Дороги́й, фізи́чний, раді́й, краси́вий, темно-зеле́ний, розви́нений, погани́й, доброві́льний, низьки́й, боси́й, товсти́й, недобри́й, мали́й, легки́й, препого́аний, гі́ркий, гладки́й, варти́й, фіоле́товий, багати́й, бадьо́рий, кисло́чий, відва́жний, юни́й.

1. мали́й - менши́й - найменши́й

2. великий - більший - найбільший
3. сизуватий - (немає вищого та найвищого ступенів)
4. здоровий - здоровіший - найздоровіший
5. тихий - тихіший - найтихіший
6. довгий - довший - найдовший
7. тонкий - тонший - найтонший
8. дужий - (немає вищого та найвищого ступенів)
9. помаранчевий - (немає вищого та найвищого ступенів)
10. легкий - легший - найлегший
11. далекий - дальший - найдальший
12. багатий - багатший - найбагатший
13. босий - (немає вищого та найвищого ступенів)
14. цілющий - (немає вищого та найвищого ступенів)
15. низький - нижчий - найнижчий
16. бадьорий - бадьоріший - найбадьоріший
17. німий - (немає вищого та найвищого ступенів)
18. мертвий - (немає вищого та найвищого ступенів)
19. білосніжний - (немає вищого та найвищого ступенів)
20. рожевий - рожевіший - найрожевіший
21. ультрамодний - (немає вищого та найвищого ступенів)
22. волошковий - (немає вищого та найвищого ступенів)
23. темно-синій - (немає вищого та найвищого ступенів)
24. горбатий - горбатіший - найгорбатіший
25. радий - (немає вищого та найвищого ступенів)
26. відважний - відважніший - найвідважніший
27. довжелезний - (немає вищого та найвищого ступенів)
28. прегіркий - (немає вищого та найвищого ступенів)
29. лимонний - (немає вищого та найвищого ступенів)
30. східний - східніший - найсхідніший
31. вагомий - вагоміший - найвагоміший
32. товстий - товстіший - найтовстіший
33. талановитий - талановитіший - найталановитіший
34. молоденький - (немає вищого та найвищого ступенів)

1. Архіважливий - (немає вищого та найвищого ступенів)
2. Важкий - важчий - найважчий
3. Всесильний - (немає вищого та найвищого ступенів)
4. Геометричний - більш геометричний - найбільш геометричний
5. Довгуватий - (немає вищого та найвищого ступенів)
6. Документальний - більш документальний - найбільш документальний
7. Ефективний - ефективніший - найефективніший
8. Живий - (немає вищого та найвищого ступенів)
9. Заважкий - (немає вищого та найвищого ступенів)
10. Кількаметровий - (немає вищого та найвищого ступенів)
11. Коричневий - більш коричневий - найбільш коричневий
12. Математичний - більш математичний - найбільш математичний
13. Мінімальний - (немає вищого та найвищого ступенів)
14. Надважкий - (немає вищого та найвищого ступенів)
15. Надзвичайно популярний - (немає вищого та найвищого ступенів)
16. Надсучасний - (немає вищого та найвищого ступенів)
17. Нескінченний - (немає вищого та найвищого ступенів)
18. Обчислювальний - більш обчислювальний - найбільш обчислювальний
19. Особливо корисний - (немає вищого та найвищого ступенів)

20. Повторний - (немає вищого та найвищого ступенів)
21. Подвійний - (немає вищого та найвищого ступенів)
22. Премудрий - (немає вищого та найвищого ступенів)
23. Приміський - (немає вищого та найвищого ступенів)
24. Рідкий - рідкіший - найрідкіший
25. Синій-синій - (немає вищого та найвищого ступенів)
26. Синьо-жовтий - (немає вищого та найвищого ступенів)
27. Старий - старший - найстарший
28. Ультрасучасний - (немає вищого та найвищого ступенів)
29. Університетський - більш університетський - найбільш університетський
30. Читальний - (немає вищого та найвищого ступенів)

1. Дорогий - дорожчий - найдорожчий
2. Фізичний - фізичніший - найфізичніший
3. Радий - (немає вищого та найвищого ступенів)
4. Красивий - красивіший - найкрасивіший
5. Темно-зелений - (немає вищого та найвищого ступенів)
6. Розвинений - більш розвинений - найбільш розвинений
7. Поганий - гірший - найгірший
8. Добровільний - більш добровільний - найбільш добровільний
9. Низький - нижчий - найнижчий
10. Босий - (немає вищого та найвищого ступенів)
11. Товстий - товший - найтовший
12. Недобрий - (немає вищого та найвищого ступенів)
13. Малий - менший - найменший
14. Легкий - легший - найлегший
15. Препоганий - (немає вищого та найвищого ступенів)
16. Гіркий - гіркіший - найгіркіший
17. Гладкий - гладший - найгладший
18. Вартий - (немає вищого та найвищого ступенів)
19. Фіолетовий - (немає вищого та найвищого ступенів)
20. Багатий - багатший - найбагатший
21. Бадьорий - бадьорший - найбадьорший
22. Кислючий - кислючіший - найкислючіший
23. Відважний - відважніший - найвідважніший
24. Юний - (немає вищого та найвищого ступенів)

Завдання 11. Розкрийте значення прикметників, поєднайте їх із запропонованими іменниками:

визначальний – визначний (принцип, умова, учений);
 винахідливий – винахідницький (ідея, пропозиція, студент);
 диференційний – диференціальний (геометрія, ознаки, рівняння);
 діагональний – діагональний (напрямок, костюм);
 кваліфікаційний – кваліфікований (комісія, консультація, спеціаліст);
 комунікаційний – комунікативний (мережа, функція мови, шляхи);
 показний – показовий (геройство, змагання, заняття, приклад);
 проєктивний – проєктний (геометрія, завдання, інститут, простір);
 циліндричний – циліндровий (поверхня, потужність);
 чисельний – численний (аналіз, аудиторія, експерименти).

Рекомендована література

1. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посібник / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К., 2012.
2. Мацько Л.І. Культура української фахової мови / Л.І. Мацько, Л.В. Кравець. – К., 2007.
3. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма / О. Микитюк. – Львів, 2010.
4. Український правопис.